

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **L. Š.**, bývajúceho v G., právne zastúpeného JUDr. I. G., advokátkou, so sídlom v D., proti odporkyni **V. Š.**, bývajúcej v G., právne zastúpenej advokátskou kanceláriou I., s.r.o., so sídlom v B., **o určenie neplatnosti dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 20 C 71/2007, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2008, sp. zn. 23 Co 162/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie odporkyne **o d m i e t a .**

Navrhovateľovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľ sa návrhom na začatie konania domáhal určenia, že dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) uzatvorená medzi navrhovateľom a odporkyňou 25.1.1996 je neplatná a určenia, že navrhovateľ a odporkyňa sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. území G., zapísaných na LV č. X. Správy katastra Galanta, rodinný dom súp. č. X. na parcele č. X., pozemok parc. č. X. – zastavané plochy a nádvoria o výmere X. m² (ďalej len „nehnutel'nosti“), každý v podiele ½.

Okresný súd Galanta (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 31. januára 2008, č.k. 20 C 71/2007-78, určil, že dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, uzatvorená medzi účastníkmi konania dňa 25.1.1996 je neplatná. Vo zvyšnej časti súd návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Uviedol, že rozsudkom

Okresného súdu Galanta z 8. januára 1996, č.k. 12 C 6/1996-11, bolo zrušené BSM účastníkov za trvania manželstva. Tí následne dohodou z 25.1.1996 uskutočnili vyporiadanie ohľadne ich hnutel'ného a nehnuteľného majetku tak, že tento nadobudla v celosti do svojho výlučného vlastníctva odporkyňa, bez povinnosti vyplatiť navrhovateľovi rozdiel, o ktorý sa zväčšil jej majetok. Neplatnosť dohody videl okresný súd v tom, že táto nerešpektovala zásady vyporiadania stanovené Občianskym zákonníkom, podľa ktorých sa pri vyporiadaní BSM primárne vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké (§ 149 OZ). Pokiaľ sa účastníci dohodli na predmete vyporiadania (rozsahu majetku), mali si stanoviť aj jeho hodnotu a následne vyporiadať vzájomné nároky vyplývajúce z rozdelenia majetku. Z vykonaného dokazovania súd zároveň zistil, že uzavretá dohoda nekorešpondovala ani so skutočným prejavom vôle navrhovateľa, ktorý pristúpil k jej uzavretiu len za účelom ochrany spoločného majetku pred prípadnými dlhmi, ktoré by mohli vzniknúť z výkonu jeho podnikateľskej činnosti; bola preto neplatným právnym úkonom podľa § 37 ods. 1 OZ. Druhým dôvodom neplatnosti dohody účastníkov z 25.1.1996 bola skutočnosť, že ňou nedošlo k vyporiadaniu všetkého spoločného majetku, pretože jej predmetom nebolo vyporiadanie hodnoty obchodného podielu navrhovateľa v spoločnosti s ručením obmedzeným. Z týchto skutočností okresný súd vyvodil, že dohoda o vyporiadaní BSM svojim obsahom a účelom odporuje zákonu, prieči sa dobrým mravom, a preto je neplatná podľa § 39 OZ. V časti, v ktorej sa navrhovateľ domáhal určenia, že účastníci sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností dospel okresný súd k záveru, že navrhovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Existencia podielového spoluvlastníctva je priamym zákonným následkom určenia neplatnosti dohody o vyporiadaní BSM vyjadreného aj v ustanovení § 149 ods. 4 OZ, z dôvodu ktorého považoval určovaciu žalobu v tejto časti za nadbytočnú.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. novembra 2008, sp. zn. 23 Co 162/2008, na odvolanie oboch účastníkov potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa s právnymi závermi a s odôvodnením rozhodnutia okresného súdu ohľadne nedostatku naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na určovacej žalobe týkajúcej sa podielového spoluvlastníctva účastníkov k nehnuteľnostiam, ako aj ohľadne dôvodov neplatnosti dohody o vyporiadaní BSM. Navyac doplnil, že v dohode z 25.1.1996 absentuje nielen tzv. kvalitatívna časť vyporiadania, týkajúca sa určenia rozsahu a hodnoty vyporiadaného

majetku, ale aj tzv. kvantitatívna stránka, v zmysle ktorej dochádza k rozdeleniu majetku medzi účastníkov dohody.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa (ďalej len „dovolateľka“) a žiadala ho zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Prvým dôvodom pre zrušenie rozhodnutia krajského súdu bol podľa dovolateľky jeho procesný postup, keď neprihliadol na jej písomné vyjadrenia zo 16. a 17. októbra 2008 majúc za to, že tieto sú rozšírením dôvodov jej odvolania z 18. marca 2008, a preto mali byť urobené v lehote na podanie opravného prostriedku (§ 205 ods. 3 O.s.p.). Obsahom oboch vyjadrení bol však len teoretický výklad a poukaz odporkyne na ustálenú judikatúru všeobecných súdov v otázkach vyporiadania BSM a neplatnosti právnych úkonov podľa § 37 ods. 1 a 39 OZ, ktorými dovolateľka len doplnila, nie však rozšírila, ňou už raz uvedené dôvody nesprávnosti rozsudku krajského súdu. Týmto postupom jej bola zo strany odvolacieho súdu odňatá možnosť konať. Druhým argumentom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia bola, podľa dovolateľky, nesprávna interpretácia právnej normy odvolacím súdom, ktorá mala za následok nesprávne právne posúdenie veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Vykonaným dokazovaním nebola preukázaná absencia jednej z náležitostí právneho úkonu, a to nedostatok vážnej a slobodnej vôle navrhovateľa pri uzatváraní dohody o vyporiadaní BSM, rovnako ako rozpor dohody so zákonom alebo dobrými mravmi. Súdna prax ustálila, že dohodu bývalých manželov, na základe ktorej nadobudne jeden podstatne menší podiel z vyporiadaného majetku, prípadne vôbec nič, nemožno považovať za neplatnú podľa § 39 OZ. Pokiaľ sa uzavretie dohody neuskutočnilo za okolností ovplyvňujúcich slobodu vôle účastníkov, hrubý nepomer medzi vzájomnými zmluvnými plneniami sám o sebe neodporuje dobrým mravom. Naostatok dovolateľka poukázala na nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa jej nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam titulom vydržania. Odvolací súd v odôvodnení podrobne neuviedol a nevysvetlil skutočnosti, z ktorých vyvodil absenciu dobromyseľnosti odporkyne, že je vlastníčkou nehnuteľností (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Navrhovateľ sa v písomnom vyjadrení k mimoriadnemu opravnému prostriedku odporkyne stotožnil s právnymi závermi odvolacieho súdu, ktoré považoval za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 240 ods. 1

O.s.p.), skúmal najskôr splnenie procesných podmienok, ktoré mu odôvodňujú preskúmať vecnú stránku napadnutého rozhodnutia.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Keďže v posudzovanej veci odvolací súd rozhodoval formou rozsudku, podmienky prípustnosti dovolania upravujú ustanovenia § 238 O.s.p. Tie vymedzujú znaky rozsudkov, pri danosti ktorých zákon umožňuje, aby boli tieto napadnuté dovoláním, a tak preskúmané dovolacím súdom. Ide o prípady, keď dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), keď smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolateľka napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, pričom sa nejedná o prípad, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu skôr vysloveného v tejto veci. Prípustnosť dovolania teda nemožno vyvodzovať od § 238 ods. 2 O.s.p. Rovnako odvolací súd nevyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, preto dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 ods. 3 O.s.p.

V zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. je dovolací súd viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia. Vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa súčasne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. So zreteľom na dovolateľkou tvrdenú procesnú vadu zameral sa dovolací súd osobitne na otázku splnenia podmienok prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada je významná najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, a tým odňal účastníkovi konania tie procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen samotným rozhodnutím, ale aj činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádzala.

Dovolateľka odňatie možnosti konať pred súdom odôvodnila tým, že krajský súd postupom podľa § 205 ods. 3 O.s.p. nesprávne neprihliadol na jej písomné vyjadrenia zo 16. a 17. októbra 2008, ktorými doplnila svoje odvolanie proti rozsudku okresného súdu. Mylne sa domnieval, že nimi odporkyňa rozšírila dôvody odvolania po uplynutí zákonom stanovenej lehoty na podanie tohto opravného prostriedku.

Z obsahu spisu vyplýva, že podaním z 18. marca 2008 (č.l. 87) napadla odporkyňa prostredníctvom svojej vtedajšej právnej zástupkyne JUDr. R. rozsudok okresného súdu z 31. januára 2008 v jeho vyhovujúcej časti dôvodiac, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Omyl súdu pri aplikácii práva mal spočívať v tom, že dohodu o vyporiadaní BSM uzavretú medzi ňou a navrhovateľom posúdil za absolútne neplatnú z dvoch dôvodov - netýkala sa všetkého majetku účastníkov (jej predmetom nebolo vyporiadanie ohľadne obchodného podielu navrhovateľa v obchodnej spoločnosti) a bola uzavretá v rozpore so zákonom. Potom, ako odporkyňa poverila svojim zastupovaním advokátsku kanceláriu I., s.r.o., založila bez výzvy súdu do súdneho spisu podanie z 30.9.2008, 16.10.2008 (ktoré je totožné s podaním z 30.9.2008) a zo 17.10.2008. Z ich obsahu je zrejmé, že nimi vytýkala súdu nesprávne právne posúdenie veci a súčasne poukazovala na názory nielen odbornej teórie, ale aj súdnej praxe ohľadne výkladu ustanovení Občianskeho zákonníka o vyporiadaní BSM (č.l. 156-159, 164, 169-172), neplatnosti právnych úkonov (č.l. 159-161, 172-174) a vydržania (č.l. 161, 162, 174, 175). Krajský súd na tieto vyjadrenia odporkyne pri prejednaní odvolania neprihliadal. Ako vyplýva aj z odôvodnenia jeho rozsudku na č.l. 185

a 186 zbral ich na vedomie, avšak následne dospel k záveru, že svojim obsahom rozširujú už uplatnené odvolacie dôvody. Keďže boli odporkyňou urobené až po uplynutí zákonom stanovenej 15-dňovej lehoty na podanie odvolania, s poukazom na § 205 ods. 3 O.s.p. sa nimi bližšie nezaoberal.

Po preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd zákonné ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p. aplikoval správne.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Uplynutím lehoty na odvolanie zaniká možnosť odvolateľa upravovať nielen rozsah, v akom rozhodnutie súdu napáda, ale aj dopĺňať dôvody odvolania (dôvodová správa k tejto úprave vysvetľuje, že zákon vyčerpávajúco vypočítava prípustné odvolacie dôvody, a preto dopĺňanie dôvodov odvolania aj po uplynutí lehoty na jeho podanie je zbytočné). Toto obmedzenie prichádza do úvahy len v prípade odvolania obsahujúceho všetky zákonom predpísané náležitosti. Je tomu tak preto, lebo kým nie je zrejmý rozsah napadnutia rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolaním a dôvody, pre ktoré účastník rozhodnutie napadol, nemožno vyriešiť otázku rozporu prípadného neskoršieho postupu účastníka s ustanovením § 205 ods. 3 O.s.p. Rozširovanie rozsahu a dôvodov napadnutia rozhodnutia odvolaním tak celkom logicky prichádza do úvahy len vtedy, ak v čase zamýšľaného rozšírenia je z odvolania už zrejmý pôvodný rozsah napadnutia rozhodnutia súdu prvého stupňa alebo pôvodné dôvody odvolania; to však neplatí, ak sa neskorším podaním len dopĺňajú náležitosti odvolania v pôvodnom odvolaní chýbajúce (kedy ide v skutočnosti o odstránenie väd odvolania a tu potom nemá žiaden právny význam, či sa tak stalo z vlastnej iniciatívy účastníka alebo na výzvu súdu).

Pokiaľ odporkyňa tvrdila, že písomnými podaniami zo 16. a 17. októbra 2008 len doplnila, a nie rozšírila dôvody, pre ktoré považovala rozsudok okresného súdu za nesprávny, tu treba čiastočne prisvedčiť dovolateľke, že vo svojom podaní zo 16.októbra 2008, okrem iného, citovala odbornú literatúru (Občanský zákoník s komentárom, vydavateľstvo C. H. Beck, publikáciu Společné jmění manželů, vydavateľstvo Linde Praha) a niektoré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej, ako aj Českej republiky týkajúce sa uzavretia dohody o čiastočnom vypořiadaní majetku v BSM. Zároveň však uplatnila aj námietku nesprávnosti

rozhodnutia okresného súdu, ktorý ako dôvod neplatnosti dohody z 25.1.1996 uviedol jej rozpor s § 37 ods. 1 a § 39 OZ. Touto námietkou sa v „pôvodnom“ odvolaní z 18. marca 2008 dovolateľka bližšie nezaoberala. Jeho obsahom bolo konštatovanie odporkyne (na druhej strane tohto odvolania), že „dohoda o vyporiadaní BSM bola v čase jej uzavretia prejavom slobodnej, určitej a vážnej vôle oboch jej účastníkov“, ako aj jej postoj, že sa „nemožno stotožniť s tým, že dohoda odporuje zákonu a obchádza ho“ a že „navrhovateľ má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právneho úkonu“. Tieto skutočnosti nemožno bez ďalšieho považovať za námietky nesprávneho právneho posúdenia veci súdom v časti neplatnosti dohody účastníkov pre rozpor s § 37 ods. 1 a § 39 OZ. Pokiaľ ich preto dovolateľka aj uviedla v oboch neskorších vyjadreniach, treba dať za pravdu odvolaciemu súdu, že ich uplatnila po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Za rozšírenie dôvodov a rozsahu odvolania treba považovať aj argumenty dovolateľky ohľadne splnenia podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam titulom vydržania (bod IV. vyjadrenia zo 16.10.2008) a upozornenie na novú právnu úpravu § 149 ods. 5 Občianskeho zákonníka (vyjadrenie zo 17.10.2008), ktoré tiež absentovali v jej pôvodnom odvolaní z 18. marca 2008. Postup odvolacieho súdu, ktorý neprihliadol na tieto stanoviská a námietky odporkyne, pretože boli urobené po uplynutí zákonom stanovenej lehoty na podanie opravného prostriedku, bol preto súladný so zákonom; dovolateľka nepreukázala, že by konanie odvolacieho súdu bolo z tohto dôvodu postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ dovolateľka uviedla ako dovolací dôvod aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, resp. že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolací súd na tieto námietky odporkyne nemohol prihliadať. Uvedené skutočnosti by mohli byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Možno teda uzavrieť, že dovolací súd nezistil skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania odporkyne podľa § 237 O.s.p. a keďže dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný prostriedok odporkyne odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby sa zaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi nepriznal dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania proti odporkyni, ktorá vo veci úspech nemala, nakoľko navrhovateľovi v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky záverom považuje za potrebné dodať, že pokiaľ dovolateľka poukazovala na nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu, judikatúra nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia (v odvolacom konaní postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p.) postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková